І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 33. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1972 No. 33. VOL. LXXIX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

П'ятниця, 18 лютого 1972

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ДЖОН МІЧЕЛЛ ЗРІКСЯ свого становища, щоб керувати виборчою кампанією Ніксона. Мічелл був партнером Ричарда Ніксона у спільній великій адвокатській канцелярії у Ню Йорку і в 1968 році керував його кампанією у виборах, які скінчилися перемогою Ніксона. Президент Ніксон, з яким було це домовлено, негайно прийняв резиґнацію Мічелла і призначив на його місце, себто на генерального прокуратора, дотеперішнього його заступника Ричарда Дж. Клайндінста. Клайндінст консерватист, тому ліберальні сенатори невдоволені, але — за газетними голосами — він не матиме труднощів у затвердженні його номінації Сенатом. Тільки дружина Джона Мічелла Марта висловила перед журналістами своє невдоволення, що її чоловік узяв на себе такий важкий обов'язок.

СЕНАТ ПІСЛЯ ДОВГИХ ВІДКЛАДАНЬ ВИРІШИВ нарешті проблему, чи надавати Комісії однакових можливостей праці такі повновласті, щоб вона могла притягати до відповідальности працедавців, які дискримінують робітників. 45-ма голосами проти 39 голосів Сенат затвердив законопроєкт, за яким та Комісія зможе покликати до відповідальности таких працедавців, чи окремі фірми, але тільки через федеральні суди.

ЧІЛІЙСЬКІ ПРОУРЯДОВІ ГАЗЕТИ ЗАКЛИКАЮТЬ населення країни брати активнішу участь „у будуванні соціялізму в країні". Найбільше закликів звернені до чілійського жіноцтва, яке не так давно влаштувало в Сантіяґо демонстрацію, вимагаючи харчів у крамницях та одягу. Через економічні труднощі, почались непорозуміння в самій коаліції, складеній з лівих партій.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ У БРИТАНІЇ ДОВІВ уже до кругло трьох мільйонів безробітних, коли припинили працю різні електрівні і фабрики, вичерпавши запас свого вугілля. Тричленна посередницька місія під проводом лорда Уілберфорса має надію довести до порозуміння у справі підвищення винагороди вуглекопам під кінець тижня. В противному випадку безробіття у Британії охопить 20 мільйонів осіб. У більшості домів люди або обходяться свічками, або сидять у темряві. Сильно зредуковано комунікаційний рух. Але настрій англійського суспільства назагал непоганий.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ АНВАР САДАТ ПОГРОЖУЄ димісією, якщо його земляки не стоятимуть за ним одностайним фронтом. Анвар Садат має сильну внутрішню опозицію збоку екстремістів, які пруть до війни проти Ізраїлю: однак Садат зволікає, бо війни не хочуть Совєти, які знають, що вона погрожувала б конфліктом з Америкою. Тому Москва, посилаючи Єгиптові щораз нову зброю і „техніків", не дала йому певної обіцянки, що активно підтримає Єгипет у війні своєю фльотою на Середземному морі: це спровокувало б інтервенцію Америки по стороні Ізраїлю.

ФІНСЬКИЙ УРЯД ЗАБОРОНИВ висвітлювати фільм, зладжений на основі повісти Александра Солженіцина „Один день в житті Івана Денисовича". Хоча Нікіта Хрущов дозволив був на надрукування тієї повісти, вона засуджена теперішніми володарями Кремлю, бо змальовує страхіття совєтського кацету за часів Сталіна. Фінський уряд не хоче наразити собі Москву з приводу того фільму.

СОВЄТИ ЗАПЕВНИЛИ кіпрського президента Макаріоса, що вони підтримують його в його конфлікті з урядом Греції. Совєти назвали ноту грецького уряду до Макаріоса з вимогою поширити партійну базу кіпрського уряду за „дуже небезпечний крок", бо це ніби „втручання у внутрішні справи Кіпру". Більшість населення Кіпру — це греки, а грецько - турецький спір на Кіпрі шкодить взаєминам Греції з Туреччиною. Тому Греція мала добре право забрати голос в цій справі.

ВІДЗНАЧЕННЯ ЗАСЛУЖЕНОГО СОЮЗОВЦЯ

Михайло Фединишин, десятикратний член Клюбу Заслужених Союзовців, одержав від УНСоюзу заслужену нагороду — золотий годинник, якого вручив йому у святковій церемонії головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір. Відбулось це вручення та вшанування союзового діяча Михайла Фединишина в Перт Амбої, Ню Джерзі, в приявності членів родини М. Фединишина, урядовців його Відділу, президента Стандард Ойл Ко оф Каліфорнія, в якій затруднений М. Фединишин, та представників Головного Уряду. Під час короткого прийняття розповів учасникам про віддану працю М. Фединишина для сімсот членів 155-го Відділу УНСоюзу заступник гол. предсідника і рекордовий секретар Володимир Сохан, а про його організаційні досягнення висловився з признанням головний радний і обласний організатор Степан Гавриш. Закінчено це відзначення заслуженого союзовця спільною знимкою, на якій стоять від ліва Володимир Сохан, Давид Бовен — президент Стандард Ойл Ко („Шеврон"), Михайло П. Фединишин (син), Осип Фединишин (брат), Михайло Фединишин (держить в руці золотий годинник), Меланія А. Фединишин (донька), Петро Гадек — заступник предсідника 155-го Відділу УНС, Йосип Лисогір, Семен Дзьоба — касир 155-го Відділу УНС. Бракує на фото Степана Гавриша, який робив цю світлину.

БАТЬКО АМЕРИКАНСЬКОЇ НАЦІЇ

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН
1732 — 22 ЛЮТОГО — 1972

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПРИБУВ НА ГАВАЇ В ДОРОЗІ ДО ПЕКІНУ

Гонолюлю. — Президент і пані Ніксон прибули разом із своїм численним почетом у четвер 17 лютого ц. р. вечером на Гаваї, відлетівши того самого дня о год. 10.15 перед пол. гелікоптером з левади біля Білого Дому та в 16 хвилин пізніше великим президентським джетом „Спірит оф 76" з військового Ендрю-летовища у Мериленді. Президент виголосив перед Білим Домом коротку промову до приявних віцепрезидента Спіро Еґню, всіх членів Уряду, обопартійних лідерів обох Палат Конґресу, членів дипломатичного корпусу й численних запрошених гостей. Президент пригадав свою промову з 15 липня мин. року, коли-то він ствердив був, що ворожнеча й розбіжності, які тривали між Америкою і Комуністичним Китаєм (Президент вживав термінології Китайська Народна Республіка) повних 20 років, не можуть бути вимазані розмовами впродовж одного тижня. Він перестеріг, що різниці будуть і надалі існувати, але його завданням — казав він — є довести до того, щоб можна мати розбіжності не будучи воєнними ворогами. Він покликався на прапор, що його перші американські астронавти застромили на Місяці: „Ми приходимо в мирі для всього людства" — під таким гаслом Президент їде до Пекіну. — У товаристві Президента знаходиться його дружина, державний секретар Вілліям Роджерс, спеціяльний дорадник Генрі Кіссінджер, пресовий секретар Роналд Зіґлер і поважний гурт близьких військових і цивільних співробітників. Президент і пані Ніксон поцілували обидві свої, приявні при їх відлеті, заміжні доньки та стискали руки членам Уряду і лідерам Конґресу. Президент відпочиватиме у Гонолюлю до суботи 6.30 по пол., коли-то відлетить на острів Ґуам, з якого в неділю о 4 год. по пол. відлетить до Шанґаю. До Пекіну прибуде в неділю 10.40 вечером східньо-американського часу, чи пак в понеділок 21-го лютого о год. 11.40 перед пол. китайського часу. Літак із 87 журналістами відлетів окремо.

В грудні 1972 відбудеться останній у космічній програмі ЗСА лет на Місяць

Вашинґтон. — Останній із заплянованих у програмі вивчення Місяця космічних летів ЗСА із людською залогою відбудеться в грудні 1972 року і буде проведений з допомогою космічного корабля „Аполло-17". Випущений дня 6 грудня, „Аполло-17" причалить на Місяць у спеціяльно вибраній для цього околиці гір Тавруса і кратера Літлова, де науковці сподіваються знайти більше матеріялу для досліджения виникнення і розвитку Місяця. Випущення „Аполло-17" відбудеться, перший раз в історії космічних летів ЗСА, серед нічної темряви, о год. 9.38 ночі, або ж в обсягу чотирьох годин пізніше. Досі відбулося чотири космічних летів ЗСА із людською залогою, що були проведені з допомогою космічних кораблів „Аполло" 11, 12, 14 та 15. Відбудеться причалення „Аполло-17" в долині у стіп Тавруса і його проведуть капітан фльоти Юджин А. Сернан і д-р Гаррисон Г. Шмідт — астронавт-науковець, який буде першою цивільною людиною між усіма американськими астронавтами, які брали досі участь в леті на Місяць. Пільотом командної модулі під час цієї експедиції буде комодор фльоти Роналд Е. Івенс. Гори Тавруса високі на яких 7 тисяч стіп. Призначена для висадження залоги „Аполло-17" околиця вкрита вулканічним попелом. Перед випущенням „Аполло-17" буде проведений, уже 16 квітня 1972 року лет „Аполло-16".

Полковник Микола Чеботарів помер в Новому Ульмі в Німеччині

Новий Ульм, Німеччина. — У п'ятницю 4 лютого ц.р. тут помер на 87-ому році життя кол. полковник Армії УНР Микола Чеботарів. Похоронено Покійного на місцевому кладовищі, заупокійні відправи провів о. А. Дублянський. Народжений 1884 року на Полтавщині, Микола Чеботарів в час революції 1917 року був членом українського військового Генерального Комітету і Центральної Ради і згодом у Дієвій Армії був начальником контррозвідчої частини її штабу, директором політичного департаменту міністерства внутрішніх справ і в 1920 р. начальником охорони Гол. Отамана Симона Петлюри. Під час перебування на еміґрації в Польщі з 1920 р. йому закидали причетність до вбивства полк. Юрія Отмарштайна і працю у польській розвідці. В 1936 р. був заарештований поляками за здогадну співпрацю з большевиками. Просидівши три і пів року у в'язниці, був звільнений з початком німецько-польської війни і в 1940 р. переїхав у Німеччину. Останні роки перебував у захисті для старших осіб в Новому Ульмі.

ТЕРПІННЯ НА ТАК ЗВАНІЙ ВОЛІ ГІРШІ ЗА КАТОРГУ — ДОРІКАЄ ВАТИКАНОВІ ПЕРВОІЄРАРХ УКЦЕРКВИ ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП БЛАЖЕННІШИЙ КИР ЙОСИФ VII

Ватикан. — „Деякі із терпінь, що їх мені довелось зазнати від часу мого звільнення (після 18 років совєтської каторги) та під час моєї так званої волі, було тяжче зносити, ніж терпіння мого ув'язнення чи навіть тоді, як я був засуджений на смерть" — дорікав Ватиканові Первоієрарх Української Католицької Церкви, її Верховний Архиєпископ Блаженніший Йосиф VII Сліпий під час проповіді в день своїх 80-их уродин 17-го лютого 1972 року — інформують міжнародні пресові аґенції. У повідомленні аґенції Юнайтед Пресс Інтернешенел з Риму 17-го лютого сказано:

Кардинал Йосиф Сліпий, екзильний голова Української Католицької Церкви, обвинувачував сьогодні Ватикан, що він завдав йому більше терпінь, ніж він їх зазнав під час совєтського ув'язнення. Кардиналові Сліпому сповнилося сьогодні 80 років життя, залишаючи його без дійсного голосу в Колеґії Кардиналів чи в центральному правлінні Римо-Католицької Церкви. Папа Павло VI зарядив 14 місяців тому, що Кардинали мусять залишити всі активності після 80-го року життя і втрачають також їхнє право голосу у виборі Папи. Під час Літурґії, яку він відправив разом з іншими українськими Владиками, (Верховний Архиєпископ) Сліпий сказав: „Деякі із терпінь, що їх мені довелося зазнати від часу мого звільнення (після 18 років совєтської каторги) та під час моєї так званої волі, було тяжче зносити, ніж терпіння мого ув'язнення, чи навіть тоді, як я був засуджений на смерть... у в'язниці не завжди бракує релігійної потіхи" — сказав він.

Юнайтед Пресс Інтернешенел — згідно з повідомленням „Радіо Вільна Европа" — в дальшому описує причини ув'язнення Кардинала совєтами, його звільнення в 1963-му році та його наполегливі змагання за більшу автономію для Української Католицької Церкви в рямках Святої Вселенської Церкви, зокрема його змагання за встановлення Українського Католицького Патріярхату, згідно з традиціями і привілеями Східніх Церков. Повідомлення пригадує його промову на Світовому Синоді Єпископів минулої осені в Римі, у якій Кардинал обвинувачував Ватикан за „продаж" українських католиків „з дипломатичних причин". Це було вперше, що Кардинал говорив одверто від часу його звільнення із совєтського ув'язнення. Він заявив, що його найбільше турбує доля шести мільйонів католиків в Україні та 1.8 мільйона українців католиків у діяспорі, які можуть відійти через нехіть Ватикану відносно Українського Патріярхату. „Я не потребую почестей кардинала і ще менше потребую почестей патріярха. Я нічого не вимагаю для себе, а тільки для української справи. Патріярхат є Божою справою" — заявив Первоієрарх УК Церкви, Митрополит-страдник Блаженніший Кир Йосиф Сліпий під час проповіді з нагоди свого 80-ліття — інформує радіо „Вільна Европа" за аґенцією Юнайтед Пресс Інтернешенел.

ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ У СВОЄ ВІСІМДЕСЯТИРІЧЧЯ

(Фото із січня 1972 року)

Відновлять розмови з Москвою про її заборгування з останньої війни

Вашинґтон. — З Державного Департаменту повідомлено, що незабаром відновляться переговори з Совєтським Союзом про сплачення ним великого боргу з останньої світової війни, коли-то уділено Совєтам великої допомоги за законом про „позику й винаєм" (lend-lease). Американський Уряд вимагав після другої світової війни звороту від СССР суми 2,600.000.000 долярів, але в ході переговорів обнизив її до 800,000,000 дол. Большевики щонайбільше погоджувалися заплатити 300 мільйонів, що ЗСА відкинули. Під час свого перебування у Москві в листопаді минулого року секретар торгівлі Моріс Стенс заявив кремлівським володарям, що новий торговельний договір з признанням Совєтам довготермінового кредиту можливий тільки після поладнання американської претенсії з останньої світової війни. Большевики вперто і послідовно промовчують, що велетенська допомога, яку вони дістали від Америки — харчами, одягами, зброєю, літаками, вирядом і т.д. — врятувала їх від воєнно програ.

Британська палата громад малою більшістю заявилась за ЕЕСпільноту

Лондон. — У четвер 17-го лютого ц. р. британська палата громад, себто нижча палата парляменту, заявилась 309 голосами проти 301, себто тільки 8 голосами більшости за приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти, чи пак Спільного Господарського Ринку 6-ох західньо-европейських держав. У першому голосуванні над цією справою 28 жовтня мин. року уряд переміг був 356 голосами проти 244, себто більшістю 112 голосів. Значне поменшення проурядових голосів прийшло тому, що тоді 69 послів з опозиційної Партії Праці, під проводом колишнього канцлера скарбу Роя Дженкіса голосували також „за", а тепер солідаризувались з своєю партійною більшістю. Тому, що 15 консервативних послів голосували „проти", а 5 були відсутніми, то уряд міг був зазнати поразки, коли б не 5 послів маленької Ліберальної партії, які голосували „за", і 6 соціялістичних послів, що стримались від голосування. Після проголошення висліду голосування кілька соціялістичних послів кинулись на лідера лібералів Джеремі Торпа з п'ястуками й інші посли мусіли відривати їх. Прем'єр Едвард Гіт заявив, що „уряд продовжуватиме свою політику з тією самою енергією, що дотепер". Але договір про приступлення до ЕЕСпільноти знаходиться у комісії і перейде на ще одно голосування в парляменті. Прем'єр Едвард Гіт заповів, що програ в цій справі примусила б його передчасно розв'язати парлямент і розписати нові вибори, дармащо відносини в Британії — з уваги на страйк вуглекопів — невідрадні і не сприяють консерватистам.

З КІНЦЕМ ЦЬОГО ТИЖНЯ УКРАЇНЦІ КАТОЛИКИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ВІДЗНАЧАЮТЬ 80-ЛІТТЯ ПЕРВОІЄРАРХА БОГОСЛУЖЕННЯМИ І АКАДЕМІЯМИ

З кінцем цього тижня, зокрема в суботу і неділю 19-20-го лютого, всі українські католицькі митрополії, дієцезії і парафії відзначать 80-ліття свого Первоієрарха, Верховного Архиєпископа Блаженнішого Йосифа VII торжественними Святими Літургіями за його здоров'я і в його інтенцію та врочистими академіями в його честь.

Великі святкування з нагоди 80-ліття Первоієрарха, злучені із відзначенням Дня Помісности УКЦеркви, відбуваються з кінцем цього тижня у Філядельфії, осідку Митрополії УКЦеркви в ЗСА, про що вже були подрібні інформації. Початково ці святкування приготовлялися в надії, що в них візьме особисто участь Верховний Архиєпископ, але в останньому часі повідомлено, що він „з незалежних від нього причин" не зможе приїхати.

Подібні святкування відбуваються в Чикаго. Напередодні святкувань Владика Ярослав Ґабро проголосив у радіо окреме звернення із закликом до масової участи вірних в Богослуженнях та святочній академії та, зокрема, до щедрих пожертв на „Дар Любови" для Ювілята, „що буде наглядним доказом нашої вірности і відданости його великим ідеалам" — говорив Владика Ярослав Ґабро.

Благодарственною Літурґією та Святочним Концертом відзначить День Помісности і 80-ліття Первоієрарха УКЦ українська католицька парафія і громада в Нюарку цієї неділі, 20 лютого. У Святочному Концерті, що відбудеться того дня о год. 5-ій по полудні в залі школи Мт. Вернон, беруть участь хори церкви і школи, дівочий хор „Євшан Зілля" та жіночий квартет „Калина", оперові співаки Марія Лисогір та Осип Стецура, яким на фортепіяні акомпаніюватиме проф. Дарія Каранович, піяністка Ірина Пелех і декляматорка Іванна Кононів, а святочну промову виголосить о. д-р Володимир Ґавліч, ігумен ЧСВВ з Ню Йорку.

Повідомлення про арешти в Україні подало також київське радіо

Надруковане в київській „Радянській Україні" 11 лютого ц. р. повідомлення про „притягнення до кримінальної відповідальности" у зв'язку із справою заарештованого підданого Бельгії Ярослава Добоша і „за проведення ворожої соціялістичному ладові діяльности" І. О. Світличного, В. М. Чорновола, Є. О. Сверстюка та інших було передано того ж самого дня Київським радіо російською мовою для слухачів його в самій УССР. День пізніше, 12 лютого ц. р., це ж саме повідомлення було надруковане в органі Центрального Комітету ЛКСМ України „Молодь України" і передане Київським радіо і у програмах для українців за кордоном. Повідомлення про арешти для слухачів радіо в Україні були подавані через радіо вперше, досі таких повідомлень про арешти і слідство в справі заарештованих Київське радіо не передавало.

У ДЕНЬ ВАШИНГТОНА

З уваги на День Вашинґтона, що припадає в понеділок, 21-го лютого, „Свобода" в тому дні не друкуватиметься. Чергове видання „Свободи" друкуватиметься у вівторок з датою середи, 23 лютого.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65 ¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У День Вашинґтона

Народжений 240 років тому у Вейкфілді, у Вірджінії, Джордж Вашинґтон був великим землевласником, військовиком - полководцем, державним мужем і першим президентом З'єднаних Стейтів, що відмовився кандидувати на третю каденцію, був узагалі людиною з крови-кости, з людськими великими чеснотами, але й не без хиб. Але властиво ніхто в Америці та в широкому світі не думає сьогодні про Джорджа Вашинґтона, як про носія будькотрої із згаданих професій і почестей, залишаючи це тільки дослідникам, а сприймають його прізвище, як символ волі і демократії. І про державну волю та про демократію мріяв Тарас Шевченко, бажаючи Україні свого Вашинґтона „з новим і праведним законом".

Тому нема, мабуть, у всесвітній історії іншої постаті, яка так тісно була б пов'язана з українськими ідеалами, як постать Джорджа Вашинґтона. Для американського народу — державницька воля і демократичні свободи, ґарантовані Конституцією, це щось реальне й самозрозуміле. Але й американський нарід, вшановуючи Вашинґтона щорічно в роковини його народження, робить це тому, що завдячує йому свою волю й демократію, поняття яких нерозривно пов'язане з його ім'ям. Це дійсно щастя і привілей американців, молодої нації, що їм доля дарувала таку постать-символ.

За чотири роки, коли ЗСА святкуватимуть 200-річчя свого існування, вони будуть прославляти Томаса Джефферсона, як автора тексту Конституції, і багатьох інших великих та заслужених мужів, але прославлятимуть передусім Джорджа Вашинґтона, як символ своєї державности і своїх демократичних свобід. А лідери всіх народів світу прийдуть сюди, щоб приєднатися до тієї прослави.

І для всіх українців, „живих, мертвих і ненароджених", у світі сущих, живим і актуальним є символ Джорджа Вашинґтона. Його ім'я є також і українським визвольним гаслом і визвольною програмою. А коли Україна стане вільною, ні від кого незалежною соборною і суверенною державою, тоді напевно у Києві та інших містах України виростуть пам'ятники Джорджові Вашинґтонові, як символові, що присвічував Україні в її затяжній визвольній боротьбі.

Психіятричні катівні КҐБ

Померлий 1917 року світової слави російський лікар-психіятр Владімір Сербський, що його іменем названо уже в совєтський час Центральний науково - дослідний інститут судової психіятрії в Москві, перевертається сьогодні в могилі. В інституті, названому іменем цього лікаря-гуманіста, який протягом усього свого життя добивався законних ґарантій для психічно - хворих і, зокрема, правильного ведення судово - психіятричних експертиз і протестував проти брутальних репресій царського режиму супроти російських революціонерів, діються речі, від яких стигне кров у жилах. В лікарнях цього інституту, що його фактичними керівниками є лікарі - аґенти і службовці КҐБ, волю запроторених туди цілком здорових людей, але наставлених критично до режиму, ламають недозволеними методами: впорскуванням отруйних хемікалій, триманням пацієнтів поміж невиліковно хворими особами, а то й биттям та катуванням. Про страхітливі умови перебування в тих психіятричних катівнях дізнався світ недавно з опублікованих на Заході матеріялів про каґебівське „лікування" шістьох дисидентів у совєтських психіятричних лікарнях, що їх зібрав і передав з СССР Владімір Буковський, якого й засуджено за це на 8 років ув'язнення і п'ять років заслання.

Караються в психіятричних катівнях Москви також і українські дисиденти. У 22-му випуску самвидавної „Хроніки поточних подій" зафіксовано факт ув'язнення в психіятричній лікарні Інституту ім. В. Сербського в Москві, арештованого 28 травня 1971 року киянина Анатоля Лупиноса, довголітнього в'язня совєтських тюрем і концтаборів за читання ... віршів під пам'ятником Т. Шевченкові в Києві в роковини перевезення його останків із Петербурґу на Україну. А. Лупиніс, інвалід, який повернувся з ув'язнення із спаралізованими ногами, був депортований у Москву для стаціонарно - судової експертизи в лікарні психіятричного інституту ім. Сербського, де його визнано схізофреніком і де слідчі КҐБ започаткували слідство в його справі, про вислід якого й досі немає відомостей. Відправлено до цієї катівні правдоподібно й декого із заарештованих недавно в УССР українців.

Діються такі речі в цивілізованому нібито Совєтському Союзі, в державі, що вихваляється своїми „гуманними" законами і конституцією. А світ, як звичайно, мовчить ...

ПОФАЛЬШОВАНА АВТОБІОГРАФІЯ

Останніми тижнями американська й частинно европейська преса повна вісток, пліток і коментарів про американського автора Кліфферда Ірвінґа та його книжку, що є ніби автобіографією більйонера Говарда Гюза. Спершу звичайна видавнича справа несподівано розрослась в першорядну сенсацію, поширивши дійові особи драми поза автора й видавця на прокуратуру, слідчі державні апарати в Америці й Европі, судові скарги, швайцарський банк, швайцарські державні власті й різні особи з мистецького та бизнесового світу. Ніхто не припускав, що коли 7 грудня минулого року нюйоркське велике видавництво МекҐров-Гілл проголосило, що воно надрукує „Автобіографію Говарда Гюза" пера Кліффорда Ірвінґа, то це коротке повідомлення буде наче відкриттям скриньки Пандори, з якої вилетять усі злі духи. Ніхто не міг припускати, що у дальшому зв'язку з цим повідомленням детективи з Ню Йорку полетять до Цюріху у Швайцарії і що сто газетних репортерів збіжаться на летовище в Ню Йорку, щоб засипати недискретними запитами данську аристократку, красуню-співачку, яка прилетіла сюди, щоб свідчити в суді у справі Гюза - Ірвінґа...

Сенсація почалася з того, що Говард Гюз, 67-літній дивак - відлюдок, який півмільйонову б а т ьківську спадщину побільшив до якого півтора більйона операціями, що охопили нафтовий промисл, летунські лінії, фабрики, фільмовий промисл, готелярство і інші галузі виробництва, торгівлі й обслуги, що Говард Гюз закине Ірвінґові фальшівництво. Внаслідок своєї просто патологічної манії самозасекречування й з а б езпечення проти уроєних ворогів Гюз витрачає велетенські гроші на електронічні прилади й телевізійні апарати, які здалеку виявляють кожного, хто наближається до його віллі, на особистих „тілохранителів" і детективів, він став для американського бизнесу й преси віддавна мітичною фігурою. Тому вістка про те, що появиться його монументальна автобіографія, яку „Лайф" друкуватиме також у серійних випусках, породила в тих колах велике зацікавлення, тим паче, що Ірвінґ твердив, що записував з Гюзом його розповіді в численних зустрічах у строго засекречених, щораз інших місцях, і що розмови з Гюзом були впродовж 12-ох днів зафіксовані на магнетофоні.

Тому справжньою „бомбою" стала заява уповноваженого представника Гюза, що він, Говард Гюз, ні разу з Ірвінґом не зустрічався, ніколи на очі його не бачив, ніяких писаних речей йому не передав і ніякої автобіографії не писав. А щоб розвіяти щодо автентичности тієї заяви будь-які сумніви, Гюз влаштував прикметну для його метод пресову 2 1/2-годинну конференцію, яка велася телефоном з гучномовцями поміж резиденцією Гюза на Багамських островах і кімнатою в готелі у Лос Анджелесі.

Видавці, які піддали рукопис Кліффорда Ірвінґа докладним дослідам, спершу твердили, що рукопис таки „автентичний". Згодом появились різні теорії: що ту „автобіографію" Гюза від початку до кінця вигадав Ірвінґ, — що рукопис зліплено з різних газетних вісток і оповідань про Гюза, — що не Гюз, а якийсь обманець, який подавав себе за Гюза, зустрічався з Ірвінґом і оповідав йому речі, націлені на скомпромітування Гюза, — що це був дійсно Гюз, який зустрічався з Ірвінґом і розказував йому про себе, але згодом злякався, щоб ті речі не були оприлюднені і заперечив усе...

Але справа не обмежилася словесними заявами. Назване вгорі видавництво передало на руки Ірвінґа 650.000 дол., як гонорар для Гюза і окремо 100.000 для Ірвінґа. Гюз негайно заявив, що ніяких грошей від того видавництва не дістав і не вимагав. Аж ось один швайцарський банк виявив, що якась Гельґа Гюз склала в ньому на своє конто 650.000 дол., але через кілька днів забрала всі ті гроші, і вже під іншим прізвищем здепонувала в іншому банку в Цюріху суму 475.000 дол., отже на 175.000 меншу. Коли швайцарський уряд, підозріваючи, що пашпорт таємничої Гельґи Гюз пофальшований і що йдеться тут про великий обман, звернувся у пошуках за нею до міжнародної поліції („Інтерполь") — Ірвінґ, видно, злякався і сам виявив, що тією Гельґою Гюз була його власна дружина Едіт. Тоді швайцарський уряд зажадав від американського Уряду видачі пані Ірвінґ, швайцарської громадянки. — і справа в ходу.

Тим часом суд у Ню Йорку почав переслухувати свідків у цій замотаній справі перед лавою присяжних, щоб з'ясувати, хто тут винен і в яких провинах. Втрутився туди також американський податковий уряд, зголосивши до подружньої пари Ірвінґів претенсії на сотні тисяч долярів за незаплачені податки. Почали знаходити приятелів і співробітників Ірвінґа, можливих спільників у тій змові й обмані. Кліффорд Ірвінґ відмовився будь-що зізнавати у суді, покликавшись на 5-ий Додаток до Конституції, а його дружина відмовилась зізнавати, покликавшись на право дружини мовчати, щоб не свідчити проти свого чоловіка.

В останніх днях виявлено, що адвокати обоїх Ірвінґів заявили прокуратурі, що Ірвінґ готов признати себе „винним" і виявити всі подробиці, як він дійшов до того рукопису, хто такий був той добродій, з яким зустрічався і т. п., якщо йому та його дружині запевнять, що коли він поверне всі отримані гроші — їх не будуть судити. Він, чуємо, готов навіть піти до в'язниці, аби тільки залишили в спокої його дружину.

Як ця справа закінчиться — невідомо, бо невідомо, чи правдою є, що Швайцарія, надзвичайно вразлива на справу фальшування її пашпортів і банкові обмани, погодиться пустити кінці у воду. Невідомо теж, чи погодиться на це Говард Гюз, який ненавидить будь-який зв'язаний з ним розголос і який з вини Ірвінґа став впродовж місяців центром уваги міжнародної преси. Покищо на вимогу Швайцарії видано в Ню Йорку наказ про арештування пані Ірвінґ за фальшівництво, обман і крадіж.

Справа заторкнула також проблему етики американського письменника, який допускається містерійної і штудерної змови, щоб доробитися гроша, — властиво без логічної конечности, бо Ірвінґ, мавши успіх своїми трьома попередніми книжками, міг би мати наступний моральний і матеріяльний успіх, ідучи простим і чесним шляхом. Але не можна знати: може „паблиситі", що його має Кліффорд Ірвінґ, вийде йому ще на добро, дармащо воно сумнівної вартости.

Останні ревеляції у цій справі, проголошені 13 лютого, такі, що: „Лайф" відмовився друкувати будь-що з отієї „автобіографії" Говарда Гюза, визнавши публічно, що це — фальсифікат. „Тайм" і нюйоркський щоденник „Дейлі Ньюз" надрукували уривки з рукопису Кліффорда Ірвінґа поруч з уривками із іншого рукопису про Говарда Гюза, пера журналіста Джеймса Філена, майже тотожні: виходить, що Кліффорд Ірвінґ „запозичив" ті місця свого рукопису з рукопису Філена, але як він його дістав — невідомо. Початкові сумніви і згадані на вступі різні версії звелися до того, що „автобіографія" Говарда Гюза — це фальсифікація.

Найбільше в цій історії, мабуть, пошкодована дружина Кліффорда Ірвінґа Едіт, яка, бувши вірною співробітницею свого чоловіка в його обманницькій афері і діставши марку міжнародної аферистки, вичитала, як міжнародну сенсацію, що в той самий час, як її чоловік буцімто зустрічався в законспірованих місцях з Говардом Гюзом і списував з ним його автобіографію, — перебував у Мехіко Сіти з данською співачкою, красунею Ніною Ван Палландт, яка заявила журналістам, що Ірвінґ безперервно був у її товаристві і тому не міг зустрічатися з Гюзом. В одному коментарі писалось, що Едіт Ірвінґ, чуючи ім'я Ніни, „дряпається з люті на стінку"...

і. к-н

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Любов Коленська

ПОЕТ І АКТОР

Кажуть, що Євген Євтушенко намагається на сцені наслідувати колись популярного в комсомолі поета В. Маяковського. Згідно із загальною опінією Євтушенко і Вознесенський належать до совєтської поетичної верхівки.

Євтушенко це той „дисидент", який із дозволу вищих чинників іноді висловлював на Заході під час своїх поетичних турне контроверзійні думки, ніби стверджуючи тим, що в СССР „свобода думки і вислову". Молодь, а зокрема студентство в Америці вірила й, на жаль, ще значна частина досі вірить у його щирість. Здається, повірив йому навіть покійний Р. Кеннеді, запросивши до себе в гостину. За „занадто сміливі виступи" Євтушенка не раз атакували в совєтській пресі. Тепер заслона з обличчя цього хитрого і підкованого на всі чотири „дисидента" впала. І ті, що вміють критично мислити і об'єктивно оцінювати факти, бачать в особі Євтушенка спритного совєтського пропаґандиста — „троянського коника", що силкується вскочити в душу довірливої молоді Заходу.

В минулому поезія Євгена Євтушенка спричинила йому немало клопотів. Десять років тому він відважно атакував культ Сталіна. У 1961 році написав „Бабин Яр", натавровуючи совєтський антисемітизм. Тепер докраю зблідла його „революційна постава", і він рішучо відступив від своїх шляхетних замірів. З виразною неприхильністю, як гіпокрита, згадує Євгена Євтушенка недавно арештований автор книжки „Чи проіснує СССР до 1984 року" Андрій Амальрік.

Якраз тоді, коли Євтушенкові поеми проти „американських аґресорів" у В'єтнамі появилися в „Правді", а сам він прибув до Америки, в Україні переведено масові арешти українських інтелектуалів, які він вигідно для себе зіґнорував.

1-го лютого на телевізійному екрані, на 5-му каналі, відбулася програма Дейвіда Фроста. Як почесного гостя запрошено Євгена Євтушенка. Він входить в супроводі президента коледжу Квінсу — свого перекладача. На Євтушенкові грубий спортовий светер, сині штани. Тримаючи руки в кишенях, він обводить публіку довгим поглядом, глибоко вклоняється і добродушно усміхається. Із залі зустрічають його спонтанними оплесками. Але зненацька на сцену входять українські студенти і роздають летючки про винищування наших інтелектуалів в Україні. З їхніх уст лунає вигук: „гіпокрит!" — очевидно, в зв'язку з виступами Євтушенка проти війни у В'єтнамі. Студенти хочуть з ним говорити в справі репресій на Україні. Але до них підбігає Дейвід Фрост, обіцяючи, що Євтушенко з ними подискутує іншим разом, а тепер просить залишити залю. Студентів виводять, ще доноситься оклик: „Хай живе вільна Україна!"

Євтушенко, невинно посміхаючись, питається у присутніх, що від нього властиво хотіли, і додає: „Це мені зовсім не шкодить — це тільки додасть мені снаги рецитувати мої поезії". Посмішка знаменито маскує збентеження.

Євтушенко добре володіє англійською мовою і може обходитися без перекладача. У нього увесь час жартівливо - хвацька постава. Він радо і зручно відповідає на запити Дейвіда Фроста, крок за кроком здобуваючи собі симпатію публіки. В інтерв'ю він каже, що в Америці його приємно вразили призяне до нього ставлення, товариська доброзичливість, бажання помогти, що, очевидно, притаманне американському народові. Іронічно посміхаючись, говорить він про... чистоту американських вулиць і надмір реклям та комерційности, що знаменито проявилося на екрані телевізора, коли Отеллью душив Дездемону: за хвилину після того появилась реклама зубної пасти, і це вона, мабуть, врятувала Дездемону від смерти...

У кожному слові Євтушенка, тонкість і легкість, він зручно жонґлює словами і здається, що ось-ось із свого рукава вичарує голуба, або на столі біля нього зненацька появиться пляшка шампану... Коли б йому випав анґажемент на Бродвеї, він напевно з успіхом і ґраціозно виконав свою ролю.

Розповідає Євтушенко і про розводи в СССР, признаючись із роззброюючою щирістю, що вони... часті. На запит, чи хотів би, щоб його син був поетом — заперечує, мовляв, якщо б сина мало зустрінути те, що його сьогодні — краще ні. І хоч як цей совєтський бард на початку маскувався — видно, що стріла поцілила влучно, і він уже з пам'яті не скоро викине зустрічі із українськими студентами. Він ще кілька разів вертається до цього факту.

Є. Євтушенко стверджує, що американська молодь, на жаль, не ознайомлена із сучасними совєтськими письменниками, а от в СССР Гемінґвея, Стейнбека і інших читають і люблять. „Ми маємо всі закордонні книжки". (Хай живе вільна совєтська країна!). Він уболіває і... чудується — і це все із симпатичною, дещо сумовитою усмішкою — відповідно до хвилини.

Щоб полонити публіку, Євтушенко рецитує свою поезію „Не надо" із заввагою, що це єдина поезія, яка подобається його жінці. (Вибух оплесків!). Рецитує „ґрустним" голосом „рускої" людини. В другому вірші оспівує велику приязнь совєтських і американського народів, стіснюючи їхні дружні обійми символічними словами — „віскі і водка" — споюючи усю ту світлу ідилію постаттю робітника - сталевара. Закінчує словами, що Америка для нього — велике, дивне, чарівне село. Він каже: „Я почуваю себе в однаковій мірі сином Росії, сином Америки і сином В'єтнаму — сином великого, дивного се-

(Продовження на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

КАТЕДРІ СТУДІЯ —

Кажуть, що на одному з так званих панелів у Ню Йорку поставлено питання, яким то правом пані Лідія Крушельницька продовжила ювілейний рік Лесі Українки з 1971-го на 1972-ий?.. Ідеться власне про те, що Студія Мистецького Слова під керівництвом пані Ліди ставить в суботу 26-го лютого в залі Фешен Інституту дві драматичні поеми Лесі Українки, і деякі громадяни, як виявляється, з тих чи інших причин чомусь затривожені „продовженням" Лесиних ювілеїв.

У цьому місці треба ствердити факт, що продовжила ювілейний рік нашої Лесі не сама пані Крушельницька, бо зробив це спершу „Театр у П'ятницю" з Філядельфії, що під кінець січня відвідав нашу Метрополію теж з Лесиним драматичним репертуаром. А подруге маймо на увазі, що 1972-ий рік рахується за переступний і з цього титулу, гадаємо, можна переступити календарну бар'єру також і на ювілейному фронті, не порушуючи, звичайна річ, привілеїв інших, прикріплених до 1972-го року, ювілятів.

Як досі, ми почули слова протесту проти такого продовження збоку двох визначних цьогорічних ювілятів-філософів: Грицька Сковороди і Гриця Зозулі (в цивільному житті — Едварда Козака-Ека). Грицько Сковорода в цьому випадку, мабуть, сидітиме тихо, бож ми пам'ятаємо, що передовий, 64-ий Відділ „Союзу Українок Америки поквапився, як звичайно, і зробив йому, Грицькові, ювілей ще в жовтні минулого року! А дітройтські ювілейні торжества на честь Гриця Зозулі-Ека починаються 18-го березня, отже місяць лютий і половина березня фактично залишаються до диспозиції Лесі Українки і дорогої гості з Европи, Іри Маланюк, що приїхала порадувати нас у цьому Великому Пості своїм чарівним голосом і великим талантом віденської „каммерзінґерін".

У розмові з автором цих рядків український, мандруючий по світі балетмайстер, Василь Авраменко, заявив, що в цьому році він резиґнує з ювілеїв, хоча, на впертого, міг би відсвяткувати принаймні 40-річчя своєї „Марусі". Отож, з цього боку немає, так би мовити, небезпеки. А втім, хочеться вірити, жадному з ювілятів і через гадку не прийде чинити якісь перепони нашій талановитій театральній молоді з Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької, котра в минулому році приклала стільки праці, хисту і юного ентузіязму, щоб гідно відзначити 100-річчя Великої Лесі, та й ще в цьому році виконує „овертайми", щоб цей ювілей гарно завершити. А коли взяти на увагу, що ввесь прибуток з тієї вистави Студії призначений на таку шляхетну ціль, як Осередок Українських Студій при Гарвардському університеті, то наша нюйоркська громада може тільки щиро радіти, що має таку красну, ідейну молодь, і напевно заманіфестує цю свою радість численною присутністю в залі Фешен Інституту, в суботу 26-го лютого, на виставі „Доктора Мартіяна" та „Йоганни, жінки Хусової" Лесі Українки. *І к е р.*

Ольга Приходько

КАМ'ЯНЕ СЕРЦЕ

(23)

Звичайно, вона цікавилася його походженням, його родиною і принагідно розпитувала про це. Він знав, що коли б у родині професора довідались про його дійсне становище, то він дуже багато втратив би в їх очах, а тому обминав питання, кажучи, що живе у мешканні спільно з товаришами, які перешкоджають йому серйозно працювати, і тому він з вдячністю користає з затишного та спокійного кабінету професора.

Нарешті пані професорова прямо спитала його про батька.

— Я не маю батька, — відповів Жорж. — Він трагічно загинув під час полювання ще перед моїм народженням.

— Знаєте, я відчула, що сталося щось трагічне в родині і що ви уникали згадувати про це. Справді, це таке жахливе нещастя! Але як же то перенесла ваша нещасна мама?

— Мама залишилась вдовою на 23-му році життя. Вона безмежно любила батька, і життя для неї стало стражданням. Спочатку вона мусіла жити задля мене, мусіла провадити господарство, потім перейнялася містицизмом, і тепер перебуває духовно в зовсім іншому світі. Я властиво виховувався в домі нашого сусіда-дідича, який має трохи старшого від мене сина і з яким ми зжилися майже як рідні брати. Пізніше ми разом з ним ходили до гімназії, і з рідним домом я майже втратив зв'язок. Про свого батька майже нічого не знаю. В домі у нас це було таке болюче питання, що ніхто ніколи про це не згадував. Знаю тільки від сторонніх, що був дуже вродливий, мав принадну вдачу, та що загально був любленим, а також захоплювався полюванням.

Пані професорова те все уважно слухала, була видимо зворушена і просила вибачення, що не хотячи пригадала йому таку сумну подію: сказала, що дуже співчуває його нещасній мамі і що певно найбільшим заспокоєнням для неї власне є це містичне зосередження, з якого ліпше її не рушити. Але для нього, вона це добре розуміє, тяжко залишитися без родинного оточення, що оскільки йому подобається працювати у них в домі, то вона його просить приходити хоч-коли, що вони всі радо бачать його у себе, що вже звикли до нього так, що коли його кілька днів нема, то скучають за ним ...

Жорж поцілував руку пані професорової і ввічливо подякував, почуваючи, що дійсно в цьому домі він почуває себе куди краще, як на тому вбогому помешканні своєї спрацьованої мами.

Час минав. Удома звикли, що Жорж часто повертався пізно ввечері. Ні мати, ні Женя ніколи не питали його, де був або коли прийде. Уже давно, ще в гімназії він поставив себе в таке незалежне становище, що майже ніколи не вступав з домашніми у розмови про свої справи. Коли його питали, він чемно відповідав: — „Вибач, я дуже втомлений, мушу негайно лягати спати ..." Або: — „Вибач, я поспішаю і не маю часу оповідати тобі ..." Врешті вони зрозуміли, що він просто не любить, щоб його про щось розпитували, бо, очевидно, не має потреби ділитися з ними своїми враженнями.

Отже, звичайно вони довідувалися про справи, які стосувалися Жоржа, від його товаришів-квартирантів. А вони оповідали Жені, що бачили Жоржа в театральній льожі з елеґантними дамами чи що Жорж танцював на вечірці ввесь час з дочкою свого набундюченого професора або що Жорж їхав з тим своїм професором в його шиковному екіпажі. Жваві хлопці помітили й те, що педель, який ставиться до студентів без особливого респекту, ввічливо вітається з Жоржем.

Про це все Женя пошепки оповідала матері в своєму куточку за параваном перед сном. Вони не мали своєї окремої кімнати. В коридорчику за параваном стояла канапа, на якій спала мати, а на ніч поруч ставилось Женину „розкладушку".

Вони обидві звикли завжди і в усьому себе врізувати, але про багаті подарунки для Жоржа на день народження ніколи не забували, хоч чим далі, тим тяжче було щось цікаве вигадати, бо все, що тільки може мати чи бажати собі студент, Жорж уже мав. Парадний мундур на білій шовковій підшивці, як тоді було модно серед багатих студентів, і зимову шинелю з бобровим коміром, і золоті шпоньки з монограмами, і навіть золочений портсигар, хоч Жорж не курив, це було так елеґантно запропонувати в товаристві добрі сиґарети, клацнувши при тому коштовним портисиґаром. Мав він і люксусовий кавалірський несесер, і вже не знали, що таке мають придумати в цей останній рік з приводу закінчення університету. Нарешті Женя вгляділа десь дуже гарну стильову раму. Отже, вирішили побільшити найкращу фотографію Жоржа і замовити до цієї рами його портрет, щоб так залишити йому цю гарну пам'ятку на ціле життя. Портрет надзвичайно вдався, всім дуже сподобався, і сам Жорж був задоволений.

Серед квартирантів пані Гуревичевої був один особливо симпатичний та приємний студент Сашко. І в сусідстві всі його знали і любили, а найбільше любила дітвора, якій він умів змайструвати повітряного змія, направити забавки, а часами й аритметичну задачку розв'язати. Взагалі, коли Сашко з'являвся на вулиці, то до нього радісно збігались діти і гурмою відпроваджували додому. І він завжди був у курсі їх інтересів. Батьки дітей його поважали, привітно розмовляли, а коли йому щось було потрібне, то кожний радо служив. Така вже була хороша душа та широка, щира натура у цього хлопця.

До своїх господинь на помешканні він ставився дуже сердечно — чи щось треба принести, чи в чомусь допомогти, він завжди радо все те робив, а до Жені ставився з великим співчуттям. Звичайно, він бачив ненормальні відносини в цій родині і не раз свербів йому язик зробити якусь їдку заувагу Жоржеві, але стримувався. Взагалі Жорж здавався йому безсердечним і холодним еґоїстом. Особливо це вражало Сашка тому, що у себе вдома він звик до зовсім інших відносин. Він мав також сестру, але батьки за неї старалися ще більше, як за нього. Хоч не були вони заможні, але сестра мала гарний одяг, ходила на вечірки та й вдома часами збиралась молодь, щоб побавитись та потанцювати. А мати бувало усе примовляла: — „Бався, доню, бався, щоб мала чим молоді літа спом'янути". І батько не раз казав, що кожний порядний хлопець мусить шанувати дівчину, що то велика ганьба для хлопця скривдити дівчину, а тим більше сестру. А коли йшли кудись на забаву, батьки завжди напоминали, щоб вважав на сестру — чи добре бавиться, чи має з ким танцювати, що взагалі кожну дівчину треба охороняти від усякої неприємности, бож дівча це як квітка і так легко можна її скривдити. Коли рідний брат, казав батько, не дбає за сестру, тоді й інші хлопці ставитимуться до неї легковажно.

ДАР ЛЮБОВИ ДЛЯ ПЕРВОЄРАРХА

З нагоди 80-річчя з дня народин Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Кир Иосифа Сліпого та відзначення Дня Помісности УКЦеркви у Філядельфії напевно бажатимемо виявити нашу щедрість і скласти особисту пожертву на Церкву в Потребі. Усі надіслані пожертви будуть передані Його Блаженству Кардиналові Иосифові.

ДАР ЛЮБОВИ ДЛЯ ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КАРДИНАЛА ИОСИФА СЛІПОГО
GIFT FOR JOSEPH CARDINAL SLIPYJ

Ім'я і прізвище
Name ....

Адреса
Address ....

Сума
Amount $.........

Чек чи грошевий переказ (M.O.) виставлений на: Joseph Cardinal Slipyj Fund, разом з виповненим витинком „Дар Любови для Верховного Архиєпископа", треба переслати на адресу:

ARCHBISHOP'S CHANCERY OFFICE
815 North Franklin Street — Philadelphia, Pa. 19123

Перша імпреза ОМУС-у

Дня 11 грудня 1971 року Об'єднання Мистців Української Сцени влаштувало в залі „Тризубу" у Філядельфії Вечір мистецького слова, на який з різних міст Америки з'їхалися актори колишніх українських театрів на Рідних Землях. Виступали акторки і актори: Марія Степова-Карпяк, Ліза Шашаровська-Чепіль, Клавдія Гош, Марія Лисяк, Іванна ... лодимир Шашаровський, ка, Оксана Рудакевич, Володимир ШШашаровський, Євген Курило, Роман Тимчук, Володимир Королик, Ярослав Пінот-Рудакевич, Богдан Паздрій.

Вечір відкрив голова ОМУС сотник Юрій Кононів і попросив до вступного слова блискучого промовця проф. д-ра Григора Лужницького. Вечором проводив Богдан Паздрій, музичний супровід спочивав у досвідчених руках проф. Зої Маркович.

По закінченню вечора, ведучий попросив на сцену всіх виконавців, д-ра Григора Лужницького і голову ОМУС-у Юрія Кононіва, який від Управи під бурхливі оплески публіки і виконавців, вручив д-рові Григорові Лужницькому Грамоту Почесного Членства ОМУС-у виконану мистцем Юрієм Гурою. Д-р Г. Лужницький щиро подякував за велику честь. Потім виконавці й публіка викликали на сцену мґр Олега Лисяка, автора цього вечора, як першої імпрези відновленого ОМУС-у.

По імпрезі секретар ОМУС-у Володимир Шашаровський попросив усіх виконавців і гостей, театральних колеґ, на малу перекуску, що її влаштувала Управа ОМУС-у. Під час перекуски й товариської гутірки представник ОМУС вручив скромну пам'ятку авторові вечора мґр Олегові Лисякові — перстень з емблемою ОМУС-у. Мґр Олег Лисяк — це один із ініціяторів З'їзду Працівників Української Сцени, для відновлення по 25-ти роках Організації. Він член Управи ОМУС-у та Управи „Театру у П'ятницю", автор численних статтей, рецензій, перекладів та автор сценічних творів.

Перший вечір ОМУС-у був без сумніву великим акторським досягненням.

Богдан Паздрій

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Фонд ім. Валентина Мороза

У зв'язку з протестаційною акцією української еміґрації проти арештувань в ґрації проти арештувань в Україні, яка з таким розмахом розгортається всюди там, де живуть українці, часто обговорюються між нами питання: яка форма протесту може принести найбільшу користь для української справи.

Підтримуючи цілком усе те, що дотепер зроблено і що запляновано на майбутнє, на мою думку варто обміркувати й таку пропозицію: українці в Америці вже кілька років збирають фонди на розбудову катедри українознавства при Гарвардському університеті. Згідно з повідомленнями в пресі цього року треба буде вплатити дальших 1,400,000 дол., щоб забезпечити організацію факультетів історії, літератури і мови. У зв'язку з тим постає питання: чи можна краще запротестувати проти нищення Москвою української культури і культурних діячів, як в той спосіб, що наша спільнота поза кордонами України пожвавить розбудову українських культурно-наукових установ і виховання наукових кадрів? В той час, як ворог відірвав від наукового варстату праці історика Валентина Мороза, літературних критиків Івана Світличного, Євгена Сверстюка, Івана Дзюбу, публіцистів Святослава Караванського, Вячеслава Чорновола і багатьох інших — нам треба послати на наукову працю до Гарвардського університету на катедру українознавства наших еміґраційних істориків, літературознавців і мовознавців. Це буде найкраща відповідь Москві на її злочинні пляни припинити ріст нашої нації. І тому пропоную в цім році смутку і жалю підтримати з подвійним запалом збірку на всі три факультети Катедри Українознавства. Хай уфундують їх не сотні, а тисячі українців в цілому світі. Хай дадуть свою пожертву і багаті і менш заможні. Хай наші масові пжертви будуть плебісцитом нашої суспільности проти політики Росії на Україні. Поспішімо з нашими пожертвами, щоб в найкоротшому часі ми могли передати 1,400,000 дол. з фонду ім. Валентина Мороза і товаришів на Катедру Українознавства при Гарварді.

В пошану ув'язненим будівничим української нації в повоєнну добу — Валентинові Морозові, Іванові Дзюбі, Вячеславові Чорноволові і їх товаришам складаю додаткових 100 дол. на Катедру Українознавства в Гарварді.

Роман Ільницький

В ч. 15 „Свободи" з 25 січня ц. р. був короткий опис Святочної Академії в роковини Акту Злуки Укр. Земель, що відбулася в залі УНДому в Джерзі Сіті в неділю 23-го січня ц. р.

Крім згаданих в описі виконавців програми, виступала також Група Танцюристів при Укр. Нар. Домі в Джерзі Сіті в складі: Марія Загалькевич, Оксана Шеремета, Наталка Штомпіль, Соня Микитюк, Оля Бойко і Петруся Шеремета.

В квартеті „Калина" співали: Надя Козима, Люба Лобур, Божена Ольшанівська і Слава Чіх.

Вірш І. Трешневської „Хто любить Україну?" деклямувала Ліда Гаврилюк.

Мист. оформлення сцени — Володимир Кух.

При цьому варто відмітити, що Управа УНДому віддала до вжитку велику залю зовсім безкоштовно.

Євген Котик
голова Відділу УККА

Українська молодь Ню Йорку підсумує Рік Лесі Українки виставою Студії Мистецького Слова

Ню Йорк. — Студія Мистецького Слова під керівництвом визначного режисера і акторки п-і Лідії Крушельницької запрошує українську громаду на заключну виставу з нагоди Року Лесі Українки — перший показ драматичної поеми „Адвокат Мартіян" та геніяльного сценічного твору „Йоганна, жінка Хусова". До обох вистав, під режисурою Лідії Крушельницької, написав оригінальний музичний супровід відомий композитор і музиколог д-р Ігор Соневицький, хореографія п-і Ольги Ковальчук-Івасівки, сцену й костюми для великого гурту молодих здібних виконавців проєктувала й оформила Марійка Шуст, освітлення сцени — Іван Клюфас. Вистава відбудеться в залі „Фешен Інституту Технології" при 227 Захід 27-ма вулиця, в суботу дня 26-го лютого. Початок о 7-й вечора. Квитки в „Арці", „ЕКО" і при касі. Якщо врахувати, що це — останній поклін української мистецької молоді в Ню Йорку великій Лесі Українці з нагоди її Року та що Студія призначила дохід на Катедру Українознавства в Гарварді, то можна сподіватися присутності на вечорі не тільки молоді, а й старшого громадянства, тим більше, що обидві п'єси сповнені великої філософічної глибини.

65-РІЧЧЯ ДМИТРА НИТЧЕНКА

Сідней. — Організаторові українського шкільництва в Австралії, відомому письменникові і громадському діячеві Дмитрові Нитченкові сповнилося 65 років життя. З того приводу перший український тижневик у Австралії „Вільна Думка" в числі з 19 грудня 1971 р. привітав проф. Дмитра Нитченка, також і як довголітнього співробітника „Вільної Думки", та побажав сили, здоров'я й енерґії для дальшої праці. Проф. Д. Нитченко є членом Об'єднання письменників - е м іґрантів „Слово". Він опікується в Австралії українськими молодими літературними талантами, діяльно працює в ОПЛДМ.

ПОЕТ І АКТОР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ла, назва якого — Людство".

Його „совєтський патріотизм" вповні проявляється, коли він з нагоди атентату на бюро Сола Юрока пише вірш „Бомбами по искусству". Цей вірш негайно надрукували московські „Известия" і... „Ню Йорк Таймс". Ось характеристичні його уривки в перекладі на українську мову:

Чую архангелів судні сурми.
Прокляті ті,
хто чортові продані,
ті, хто хотів би
із трупів здвигнути
мости для дружби
межи народами.

Ось оплесками вшановують
поезію —
і ви не всилі
заглушити цей зрив.
Це встає чесна Америка,
грудьми прикривши
мистецтво Росії...

Ангеле мистецтва —
тобі співають оду!

Але власні Євтушенкові слова легко можна парафразувати, і вони бумеранґом звертаються проти Совєтського Союзу:

Не утриматись від гнівного
крику:
В чому винні
гармошка і скрипка?
Хто ви —
чиї обличчя скриті до часу?
Пісні і танці —
вам пропаґанда.

І справді, в чому винні українська поезія, література і пісня, що їх фальшують, вплітаючи туди совєтську пропаґанду, а правдиве, оригінальне, щире мистецтво нищать і його творців карають. Що відповість на це поет Євген Євтушенко, оборонець „покривджених" у В'єтнамі?

Виставка В. Панчака у Філядельфії

В. Панчак: *Танок*

Василь Панчак не чужий Філядельфії ані вона йому. У другій половині 30-х р.р., перед другою світовою війною, закінчивши мистецьку школу при Карнеґі Інституті в Ню Йорку й нюйоркську Крайову Академію рисунку, студіював в Академії гарного мистецтва у Філядельфії, а в 60-их рр. мав свої виставки у „Філядельфійських ґалеріях" і в Ля Саль-університеті. Але щойно тепер, 4-го березня ц. р., відбувши вже десятки своїх виставок в різних містах двох континентів, між ними й у „Реймон - Дункан - ґалерії" у Парижі він уперше матиме свою індивідуальну виставку в Домі Студій Філядельфійського осередку ОМУА, 2322 Поплар вулиці.

Народжений в с. Черніцях в Жидачівщині, Західня Україна, Василь Панчак належить до ґенерації наших піонерів в Америці. Він один із найстарших віком наших малярів із фаховою мистецькою освітою, який вростав в американський „спосіб життя" й американське мистецтво, залишившись проте вірним своєму українству в почуваннях і творчості. Він також есперементував, включаючи, наприклад, мальовані предмети, також особи, в площину кола, — але в засаді залишався завжди вірним реалізмові з нахилом до імпресіонізму. Тому всі його образи милі для ока, вони декоративні, добра прикраса кімнатних стін.

Діяпазон заінтересувань Василя Панчака — дуже широкий. Сільські і гірські пейсажі й урбаністика, народні побутові сцени, портрети, море і порти, також фантазії й символи, що переступають межі баченого. Різна теж техніка. Хоча Василь Панчак найбільш шанує олію, проте й малює водними фарбами та звичайною і олійною пастелею. На філядельфійській виставці виступить із 40 оліями та коло 30 олійними пастелями. Сам відзначається великою скромністю, найкращим доказом чого є, наприклад, його нехіть малі розміром пастелі каталогізувати: пощо, мовляв, на такі „дрібниці" побільшувати розмір і кошти каталогу...

Образи Василя Панчака не є ревеляціями. Це не щось цілком нове, пробоєве, розмашисте, хвилююче, як інколи стрічаємо на виставках. Але його образи зраджують школу і культуру автора. В образах з українською тематикою видно пієтизм, з яким мистець ставиться до українського села, українського побуту, української природи. Він дебютує перед українською громадою у Філядельфії, але він далеко не дебютант, а радше ветеран мистецтва. І треба його подивляти, що у своїх пізніх роках завжди ще малює, цікавиться рідним і чужим мистецтвом, виставляє і радіє, бачучи українських людей, які приходять побачити того українського мистця з „старої" іміграції. І тому треба погратулювати Філядельфійському Осередкові ОМУА, що рішився влаштувати індивідуальну виставку Василя Панчака: це добре діло з уваги на мистця, його творчість і всіх тих, які захочуть з нею познайомитись.

І. к-н

Українські лещатарі на змаговій трасі

Впродовж останніх 18 років, при кінці лютого, відбувається щорічно одна імпреза, що не знаходить належного відгуку в нашій пресі та через те відповідного розголосу серед громадянства. Є це міжкрайові лещатарські змагання за першенство Української Спортової Централі Америки й Канади. Як досі бувало, в пресі появлялося оголошення про місце й час змагань, а коли змагання відбулися, треба було не раз кілька тижнів чекати на проголошення в пресі вислідів. Очевидно таке спізнене звідомлення про висліди змагань тратить на актуальності.

Не зважаючи на слабий розголос, лещатарські змагання притягали поважне число змагунів та глядачів. Наприклад, у минулому році на змаганнях, що відбувалися в Голідей Велі біля Боффало, Н. И., на старті стало 105 змагунів, не вчисляючи доросту та принаймні вдвоє стільки глядачів. Виїзд на таку імпрезу є получений зі значним коштом як для змагунів так і для глядачів, бож треба не раз далеко їхати, замешкавши щонайменше впродовж двох днів, не враховуючи вже прохарчування та оплати за лещатарський витяг. Однак дотепер усі змагуни, йдучи за традиціями правдивого спортового духа та чистого аматорства, переданого їм спортовцями з рідних земель самі покривають усі кошти виряду та подорожі з власних засобів.

Традицію крайових, зглядно міжкрайових лещатарських змагань відновлено тут в Америці в 1954 р., коли влаштовано перші крайові лещатарські змагання на Уайтфейс Мт., в стейті Ню Йорк. Ці змагання влаштував 16 курінь пластунів сеньйорів „Бурлаки", що дали ініціятиву та їх перевели. В рядах цього куреня було багато ентузіястів лещатарства, між ними декілька змагунів, що змагалися ще на рідних землях у Львові, Славську та Ворохті.

Початок був зроблений і став стимулом до постання нових лещатарських товариств і відновлення діяльности в ділянці лещатарства старими клюбами. Так відновлено діяльність КЛК в Ню Йорку, Боффало, Торонто, Клівленді, активізувалися теж „Леви" Чикаґо та „Сокіл" Сиракюзи. Розпочату традицію продовжувано вже кожного року в рямцях УСЦАК із щораз більшими успіхами, віддзеркаленими в осягах та кількости змагунів. Останніми роками змагання відбувалися у слідуючих категоріях: чоловіки, жінки, юнаки, доріст, у двох конкуренціях: к р у т о біг (сляльом) та великий крутобіг. Якщо дозволяє терен, то замість великого крутобігу влаштовується з'їздовий біг. Окрім того точкується т. зв. альпійську комбінацію, себто осяги поодиноких змагунів у з'їзді і сляльомі. Не проводиться т. зв. нордійської комбінації (плоский біг та лещат. скоки), зогляду на брак змагунів та брак зацікавлення цими видами лещатарства загально в Америці.

В основному теж зацікавлення лещатарством в Америці зросло в дуже великій мірі в останніх роках. Всюди, де на це дозволяє клімат, постали лещатарські осередки з модерним устаткуванням та різного роду витягами на гору. Ми теж не осталися позаду і число наших лещетарів значно збільшилося. Велику заслугу в цьому треба признати організації молоді „Пласт", що вже кільканадцять років влаштовує лещатарські табори, через які перейшло багато ентузіястів лещатарства. Однак, відносно небагато з них дійшло до рівня змагунів. Якраз тут тепер є поле до попису для наших спортових клюбів, що повинні згуртувати в себе молодь, що перейшла зимові табори в Пласті, щоб продовжувати та поглиблювати її зацікавлення лещатарством. Якраз тут, належно поставлені та переведені лещатарські змагання можуть багато довершити.

Ідея крайових чи міжкрайових лещатарських змагань не постала тут в Америці. Такі змагання відбувалися щорічно в Галичині на багато років до війни, лещатарство було досить розповсюднене серед нашої молоді. Такі осередки як Львів, Станиславів, Стрий, Славсько, Ворохта, Коломия та інші відбували свої реґіональні змагання. До найактивніших належали Львів, Славсько і Ворохта, де тодішній Карпатський Лещатарський клюб мав свої клітини. Опісля найкращі лещатарі з поодиноких осередків змагалися проти себе на крайових змаганнях, що відбувалися звичайно у Славську, де КЛК мав свій власний будинок. Змагання відбувалися у всіх чотирьох конкуренціях, себто „плоский" біг, скоки, з'їздовий біг та сляльом, як також точкування було у комбінаціях альпійській та нордійській. Останні такі змагання перед війною відбулися в зимі 1937-38 рр. у Славську. Наступної зими в 1938-39 р. змагань уже не було, бо влада тодішньої Польщі з огляду на близькість тоді самостійної Карпатської України, заборонила змагання. Ба що більше, лещатарів, що говорили поукраїнськи у Славську або арештували, або в найкращому випадку наказували їм негайно залишити пограничну полосу.

Під час війни відбулося двоє лещатарських змагань. Одні в зимі 1940-41 р. в Команчі на Лемківщині, під час, коли інші області Галичини були перший раз окуповані Совєтським Союзом. Другі змагання у Славську в зимі 1943-44 рр. за німецької окупації. Однаке, ті змагання відбулися в далеко меншому маштабі, як давніше, з огляду на воєнні події.

Після закінчення війни багато лещатарів еміґрантів опинилися в німецьких та австрійських Альпах, в місцевостях, що мали світової слави лещатарські терени. Очевидно — це дало великий поштовх для продовжування змагового лещатарства. Постали тоді спортові клюби з лещатарськими секціями, КЛК відновив свою діяльність з осідком у Мюнхені, у стіп баварських Альп. У 1947 р. зорганізовано з великим успіхом перші крайові лещетарські змагання на еміґрації в Берхтесґадені. Великою перешкодою, однак, були труднощі роздобути лещатарський виряд в Німеччині, коротко після закінчення війни, однак тодішні нетузіясти лещатарства зуміли їх побороти.

У наступних роках 1948 і 1949 переведено ще двоє лещатарських змагань у Міттенвальді, коло Гарміш-Партенкірхен. Крім того лещатарі репрезентували українців на двох міжнародних змаганнях ДП в Гарміш-Партенкірхені та в Оберсдорфі, займаючи добрі місця.

У цьому — 1972-го р. лещатарські змагання за першість УСЦАК відбудуться в днях 26-го і 27-го лютого в лещатарському о с е р е д к у Снов Ридж, Турин, Н. И. Господарем змагань буде Український Лещатарський Клюб „Сокіл" Сиракюзи. Ці змагання заповідаються дуже цікаво, бо наші клюби, як КЛК Ню Йорк, Торонто, Клівленд та Боффало, „Леви" Чикаґо і „Сокіл" Сиракюзи висилають свої сильні репрезентації. Боротьба за першенство між ними, дасть нам запоруку побачити змагове лещатарство високої кляси.

Сват

КЛЮБ МУЗИК В ЕДМОНТОНІ

Едмонтон. — Група українських професійних музик вирішила заснувати ще цього місяця в тому місті Клюб українських музик і музиколюбів. О р г а нізаційними справами займаються проф. П. Яременко і проф. М. Дитиняк. Клюб матиме за завдання знайомитися з новими музичними творами, популяризувати українську музику серед громади, влаштовувати концерти й доповіді, відповідно ілюстровані музичними прикладами, дбати про появу фахових рецензій на концерти у пресі.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ МОШЕ ДАЯН ВЕРНУВСЯ до Єрусалиму з своєї подорожі до Америки і звернувся з закликом до Єгипту — приступити до переговорів у справі відкриття Суезького каналу. Проте Моше Даян знову потвердив давнє становище Ізраїлю, що той не звільнить всієї окупованої ним у 1967 році арабської території, як цього вимагають араби. Єгипетський президент Анвар Садат розпочав нові наради з своїми прибічниками. До Каїро має прибути совєтський міністер військових справ маршал Андрей Гречко.

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД НЕВДОВОЛЕНИЙ, що пресовий речник Державного Департаменту висловився у своїх заввагах до журналістів критично про „надто повільний темп повороту до демократії в Греції". Віце - -міністер закордонних справ Хрістіян Палямас заявив в Атенах, що та заява речника Державного Депртмааенту „не сприяє американсько - грецьким переговорам про користування американською Шостою фльотою грецькими портами".

КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ посадник Ню Йорку Джон Ліндзі сказав, що, коли б його вибрали Президентом, він закінчив би війну у В'єтнамі „через кілька тижнів", вивівши звідти американські війська. Потім він добивався б звільнення американських полонених — з допомогою міжнародного Червоного Хреста.

З АНКОРЕДЖУ НА АЛЯСЦІ ПОВІДОМИЛИ, що капітани трьох совєтських риболовних кораблів, які порушили територіяльні американські води, можуть від'їхати додому, чи взагалі перебувати на свободі. Однак, суд поставив для їх звільнення такі передумови: СССР повинен за них внести 160 000 долярів кавції, а совєтський посол повинен особисто дати ґарантію, що всі три підсудні повернуться до Анкореджу до дня 14 березня — початку суду.

У КУЛЬТУРНОМУ ЦЕНТРІ КЕННЕДІ, недавно відкритому у Вашинґтоні, Д. К., виявлено надзвичайну безгосподарність грошима, і навіть зловживання. Культурний Центр ім. Кеннеді складається з трьох театральних заль, але кожну з тих заль розглядали, як окрему адміністративну одиницю. З цього скористувалися деякі службовці в Центрі і, працюючи в різних залях, нараховували собі аж до 1 500 долярів тижнево за „додаткові години праці". Тепер провадиться реорганізація керівництва Центру Кеннеді, яка дасть щонайменше 150 000 долярів річної економії.

СЕНАТОРИ МАЙК МЕНСФІЛД І Г. СКОТТ — провідники демократичної і республіканської груп, одностайно заявили, що вони підтримуватимуть звичайні законодавчі заходи щодо обов'язкового перевезення дітей з одних шкіл до інших заради расового балянсу. Обидва провідники в Сенаті висловили думку, що полагодження цієї проблеми шляхом зміни в Конституції тільки затримає справу в той час, коли її не можна відкладати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 26-го ЛЮТОГО 1972 р.

НЮ БРОНСВІК, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запор. Січ 353 Відд. о год. 6-ій веч. в церковній домівці при 21 Гілден вул. На порядку: звіти та вибір управи на 1972 рік. Проситься чл. прибути.
В. Оріховський, секр.

НЕДІЛЯ, 27-го ЛЮТОГО 1972 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва ім. І. Франка 83-ій Відд. о год. 1 по пол. в залі ЗУАДК, 5020 Олд Йорк Рд. На порядку: звіти управи і Контр. Комісії, дискусія, вибір управи на 1972 р., внески і закриття. На зборах буде присутній гол. радний Ст. Гавриш. По зборах спільна перекуска. — М. Карбівник, гол., А. Кушнір, секр., Текля Мисак, кас.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва ім. Олега Ольжича 32 Відд. о год. 1-ій по пол., в Укр. Гор. Клюбі, 847 N. Franklin St. На порядку: звіти управи та вибір нової на 1972 р. Проситься членство прибути. — Управа.